

Nr 189

Av herr **Magnusson** i Borås m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Näringsfrihetsrådet, Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor samt Statens pris- och kartellnämnd.*

När riksdagen år 1956 beslöt inrätta statens pris- och kartellnämnd ifrågasattes från många håll det lämpliga i att ersätta den dåvarande pris-kontrollnämnden med ett nytt ämbetsverk. Farhågor uttrycktes för att den verksamhet som kartellnämnden skulle driva i framtiden komme att få en alltför stor omfattning redan på grund av den inneboende expansionskraft som alltid ligger hos ett nybildat ämbetsverk. Vidare ansågs denna lösning ur administrativ synpunkt olämplig bl. a. därför att arten av den verksamhet som det nya organet skulle bedriva i vissa hänseenden sammanföll med den som ditintills bedrivits inom kommerskollegium.

Erfarenheterna från de två år det nya ämbetsverket fungerat torde i viss mån ha vitsordat de farhågor som ovan refererats. Den prisregistrerings- och prisanalysverksamhet som hör till kartellnämndens huvuduppgifter har blivit alltför omfattande i förhållande till behovet därav. Vidare kan ifrågasättas huruvida nämndens konsumentupplysning i prisfrågor — uppgifter som ej närmare preciserades vid nämndens tillkomst — är motiverad. Sådan verksamhet bedrivs nämligen av andra statliga organ och även av enskilda institutioner med eller utan statligt stöd. Det finns enligt vår mening därför anledning att söka bättre anpassa och utforma den nuvarande nämndens organisation och statens insatser över huvud taget på detta område till det i dagens läge föreliggande behovet av statlig insyn och kontroll av näringslivets pris- och konkurrensförhållanden.

När pris- och kartellnämnden inrättades skedde detta i syfte att bereda samhället möjlighet att även sedan prisregleringen avskaffats följa prisutvecklingen samt få insyn i prisbildningen. Prisregleringen ersattes sålunda med en av kartellnämnden bedriven prisövervakning. Liksom den verksamhet som bedrivs av näringsfrihetsrådet och ombudsmannaämbetet för näringsfrågor har sålunda även pris- och kartellnämndens arbete syftat till att tillgodose konsumenternas intresse i konjunkturen då besvärande prishöjningar kunde befaras. Konsumenten skulle genom dessa organ beredas möjlighet att bryta överenskommelser om priser och förhindra försäljningsmetoder inom näringslivet som fastlåser eller förhöjer prisnivån för olika varor.

Enligt vår mening kan flera skäl anföras för ett minskat behov av kontinuerlig samhällelig kontroll och insyn i näringslivet. Under senare år har inom näringslivet skett en betydande självsanering och de flesta s. k. konkurrensbegränsande överenskommelser är numera upphävda eller utan betydelse. Inom distributionsledet har nya försäljningsformer börjat tillämpas, vilket lett till ökad konkurrens företagen emellan. Större möjligheter att importera varor har även medfört hårdare priskonkurrens. Det finns dessutom anledning att räkna med att den ekonomiska integrationen inom Europa med bl. a. bildandet av gemensamma marknader kan ytterligare komma att skärpa priskonkurrensen. Av särskilt stor betydelse har likväl varit förändringen av konjunkturerna. Det försämrade konjunkturläget har lett till en dämpning av priserna på flera varor och konkurrensen säljarna emellan har ökat köparnas möjligheter att på bästa sätt disponera sin köpkraft.

Nu rådande statsfinansiella läge motiverar dessutom en begränsning av den statliga verksamheten till områden där verkligt behov därav föreligger.

Med hänsyn härtill bör nu ske en krympning och anpassning av de kontrollerande och övervakande organens omfattning. Detta innebär icke ett frångående av principen om att samhället skall ha möjlighet till insyn i sådana förhållanden inom näringslivet som kan förhindra en normal prisbildning.

En anpassning av kartellnämnden, näringsfrihetsrådets och näringsfrihetsombudsmannens arbetsuppgifter fordrar emellertid en ingående analys av dessas nuvarande verksamhet och en genomgång av deras organisation. Av naturliga skäl har vi icke haft tillfälle att verkställa sådana undersökningar. I samband med inrättandet av pris- och kartellnämnden framlades emellertid ett alternativ, innebärande att till kommerskollegium skulle knytas en kartell- och prisbyrå med uppgift att följa prisutvecklingen inom näringslivet, att registrera konkurrensbegränsande överenskommelser och att utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden. Vidare skulle vid kollegiet inrättas en rådgivande nämnd. Denna organisation som under remissbehandlingen vann anslutning från näringslivet och dess organisationer synes ändamålsenlig och bör genomföras så snart ske kan. Ehuru detta knappast kan ske utan viss utredning bör det dock finnas möjlighet att redan under innevarande år verkställa erforderliga undersökningar och framlägga förslag till ny organisation i enlighet med dessa riktlinjer. Denna skulle då kunna genomföras från och med den 1 januari 1960.

Anslagen för nästa budgetår för avlöningar och omkostnader till näringsfrihetsrådet, ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor samt till statens pris- och kartellnämnd bör fastställas med beaktande härav. För första hälften av budgetåret bör därför anslagen till dessa myndigheter upptagas i stort sett efter de av departementschefen förordade grunderna. För andra

halvåret bör däremot en icke obetydlig minskning av anslagen kunna ske. Åt Kungl. Maj:t bör vidare uppdragas att vid instundande höstriksdag framlägga förslag till ändrad organisation av berörda myndigheter varvid de riktlinjer som angivits i denna motion och närmare utformats i reservation av herr Svärd m. fl. till statsutskottets utlåtande nr 123/1956 bör vara vägledande. Den totala besparingen för halvt budgetår bör vid ett bifall till denna motion kunna beräknas till kronor 330 000.

Under återopande av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte

A. för budgetåret 1959/60 anvisa till Näringsfrihetsrådet, Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, Statens pris- och kartellnämnd

1) Avlöningar: 1 444 200 kronor,

2) Omkostnader: 232 700 kronor;

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte instundande höstriksdag framlägga förslag om sådan organisation av Näringsfrihetsrådet, Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, Statens pris- och kartellnämnd att verksamheten under tiden 1 januari 1960—30 juni 1960 kan enligt i motionen angivna riktlinjer bedrivas inom en kostnadsram av omkring 838 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1959

Tage Magnusson

i Borås

Gösta Darlin

Hans Nordgren

Einar Setterberg

Rolf Eliasson